

Leren in het Westerkwartier

Het geheim is de verbinding met de regio

Het Westerkwartier bruist en ontwikkelt zich. Deze regio in het zuidwesten van Groningen is een krachtige leeromgeving voor studenten van Wageningen Universiteit en van Hall Larenstein.

Om het Westerkwartier te leren kennen, moet je er naar toe. Dat is de reden waarom vijfdejaarsstudent Jos Abma uit Wageningen, net als ik, op vrijdag 6 juni naar Leek gekomen is. Hij werkt met zes medestudenten in een projectgroep aan vragen uit het gebied over de Ecologische Hoofdstructuur (EHS): Wat betekent die EHS voor de bedrijfsvoering van boeren? Waar liggen financiële mogelijkheden? Jos, biologiestudent aan de universiteit van Wageningen, is geïnteresseerd in natuurbeheer. Zijn groepsgenoten hebben andere specialisaties of interesses. Ze studeren dierwetenschappen of internationale ontwikkelingsstudies. Samen formuleren ze onderzoeksvragen, leggen contact in het gebied, interviewen boeren en worden gecoacht door mensen uit het gebied.

Vragen

Zijn groepsgenoten hebben het druk. De tijd kunnen ze maar beperkt inzetten, vandaar dat niet allen vandaag naar het noorden kunnen afreizen. Vanmiddag is er een 'feestje' in het Westerkwartier. Buitenlandse plattelandsontwikkelaars geven op landgoed Nienoord hun visie op het gebied. Wat valt hen op? Welke aanbevelingen hebben ze? Drie dagen hebben de ontwikkelaars uit Finland, Ierland, Duitsland, Zweden en Tsjechië rondgekeken. Ze zijn bij boeren geweest en hebben ontdekt dat het Westerkwartier een prachtige streek is. *'It is like a fairy tale country'*, vinden de Tsjechen. Het gebied zou trotser moeten zijn op hun streek en het beter op de kaart zet-

Gesprekken zetten je aan tot nieuwe ideeën, is de ervaring van Jos Abma (midden). Daarom netwerkt hij met in dit geval melkveehouder Fokke Dijkstra (links) en een van de gasten uit Duitsland

Westerkwartier

W1

in ontwikkeling

Het Westerkwartier is het gebied in het zuidwesten van Groningen, grenzend aan Drenthe en Friesland. Een

aantrekkelijk coulisselandschap dat – net als alle plattelandsregio's – sterk verandert. In het gebied leven veel vragen: Hoe houden we onze streek leefbaar? Zijn er mogelijkheden voor een zorgboerderij? Hoe kunnen we natuur en landbouw combineren? Kunnen we het beheer van weidevogels combineren met bedrijfsvoering, of wat betekent de Ecologische Hoofdstructuur voor agrarische bedrijven? Hoe kunnen we de elzensingels duurzaam beheren? Wat zijn kansen voor de streek?

Veel organisaties van bewoners, ondernemers en andere betrokkenen zijn in een samenwerkingsverband gestart om het Westerkwartier op de kaart te zetten. Staatsbosbeheer, het Abel Tasmankabinet, LTO-Noord, agrarische natuurverenigingen, provincie en gemeenten startten in 2002 een klankbordgroep. Ze begeleiden bijvoorbeeld de groep van Irene van Dorp. In 2003 is de 'Werkgroep Streekinitiatief' (WSI) 2003 opgericht die vorig jaar een stichting is geworden. Deze werkgroep heeft als doel vanuit een integrale visie op gebiedsontwikkeling diverse projecten te initiëren en te ondersteunen. Studenten van Van Hall Larenstein (Leeuwarden, Velp, Wageningen) en Wageningen Universiteit ondersteunen de werkgroep. Studenten beantwoorden onderzoeksvragen als afstudeerproject in samenwerking met betrokkenen uit de regio.

Het rigo-project 'Leren in het Westerkwartier', een onderdeel van het GKC-werkprogramma 'Regionale transitie', heeft als doel de samenwerking in deze regio te versterken in de vorm van een 'Werkplaats' zoals die ook in Annerveenschekanaal functioneert. Daarmee krijgt de WSI een loket, een plek waar studenten kunnen werken aan de vragen uit het gebied. Een docententeam zal de studenten begeleiden. Het zorgt voor doorstroming van kennis uit het gebied in reguliere curriculumvakken in de onderwijsinstellingen. Studenten krijgen zo, net als docenten, ondernemers en overheden meer zicht op mogelijkheden voor een duurzame en innovatieve regio.

ten. 'Waarom vind je in Grootegast geen informatie over Abel Tasman die daar geboren is? En waarom is er geen informatie in het Engels?'

Jos heeft een dag met de buitenlanders opgetrokken. De onbevangen blik waarmee ze het gebied bekijken, is interessant: "Het is herkenbaar, ze geven je soms een nieuw perspectief, maar hun beeld blijft wat aan de oppervlakte hangen." Hij is er ook om contacten met de mensen uit de streek warm te houden. "Hier ontmoet je iedereen. De mensen die we geïnterviewd hebben zien zo dat we echt belangstelling hebben. En de gesprekken zetten je aan tot nieuwe ideeën."

"Verbinding met de regio is misschien wel het geheim van het succes", vindt

projectleider Jifke Sol, van onderzoek en adviesbureau 'SOL - Samenwerking op Landelijk Gebied'. "Interactie met het gebied is belangrijk. Ze kunnen voelen wat er in de regio speelt." Voor studenten functioneert ze als opdrachtgever. Ze stuurt ze aan en helpt ze zo nodig. Maar feitelijk is de regio zelf opdrachtgever, vindt Sol. De mensen in het Westerkwartier, de zuidwesthoek van de provincie Groningen zitten vol met vragen. Ze willen dat het gebied zich ontwikkelt. Nico Boele van Staatsbosbeheer bijvoorbeeld vindt het belangrijk dat het coulisselandschap behouden blijft, dat boeren kunnen blijven boeren zodat ze bij kunnen dragen aan het onderhoud van dit cultuurlandschap. Fokke Dijkstra, melkveehouder en voor-

Om het Westerkwartier te leren kennen, moet je er naar toe. Velpse studenten werken op locatie aan de uitwerking van de gegevens

zitter van een agrarische natuurvereniging heeft vergelijkbare belangen. Versterking van bedrijven betekent dat je de kwaliteit en ontwikkeling van het gebied vooruithelpt. En dat het gebied leefbaar blijft.

Verbreden

Boele en Dijkstra staan aan de basis van de Werkgroep Streekinitiatief (WSI). Via contacten met docenten van Van Hall in Leeuwarden, ontstond in 2003 een samenwerkingsverband met Leeuwarden, Velp en Wageningen Universiteit. Studenten van Van Hall-Larenstein en de universiteit zoeken naar antwoorden op de vragen uit het gebied. Irene van Dorp was een van de eerste studenten die onderzoek verrichtten in het gebied. Als

Wageningse studente werkte ze samen met studenten uit Velp, Leeuwarden aan versterking van de streek. Ze richtte zich op agrarisch natuurbeheer. Anderen keken naar mogelijkheden voor een robuuste verbindingzone of maakten een beheersvisie voor een natuurgebied. “De interactie met de mensen uit de regio maakte het project succesvol”, zegt ze terugkijkend. “Je wordt gedwongen het praktisch te houden, daar wordt je op afgerekend. De mensen uit het gebied moeten er mee aan de slag.” Haar groep werd begeleid door een stuurgroep van mensen uit de streek. Die groep hielp de studenten hun onderzoeksvragen zodanig te concretiseren dat het niet te academisch werd. “Die combinatie maakt dat je het gevoel krijgt dat je aan echte dingen werkt. Je moet een balans vinden tussen praktijk en academische verdieping. Ik zag toen in dat agrarisch natuurbeheer echt mogelijk is. Ik vond het zo boeiend dat ik er na mijn studie wel verder mee wilde.” Als ambtenaar bij de provincie Groningen is ze nu nog steeds betrokken bij de ontwikkelingen in het Westerkwartier. Dat studenten actief zijn in het gebied, dat ze samen met de belanghebbenden uit het gebied werken aan hun onderzoeksvragen, is belangrijk, vindt Jifke Sol. Het is de manier om samen te werken aan kennisontsluiting of kenniscreatie. Door die interactie leren ze wat er speelt in het gebied. Het is van belang dat ze weten hoe mensen denken, dat er verschillende invalshoeken zijn en dat ze iets van de passie die mensen in het gebied hebben, meekrijgen. Net als Inge van Dorp, vindt Jos Abma ook dat de bezoeken aan het gebied zijn groep geholpen heeft het probleem concreet te maken. Hij kende de streek vooraf nauwelijks. Hij is verrast door de dynamiek. “Door de combinatie van natuur, landbouw en leefbaarheid, zijn er veel invalshoeken. Dat maakt het interessant als studiegebied.”

De gebiedsvragen beperken zich niet tot groene onderwerpen zoals landbouw of

natuur. Het gaat ook om sociale vraagstukken. En het beperkt zich niet tot wetenschappelijke vraagstukken. Dat is de reden waarom de initiatiefnemers het zouden willen verbreden. Het project ‘Value in the Valley’ waarin studenten van de Hanzehogeschool, Alfa College en AOC Terra samenwerken, voert ook onderzoek uit in de regio. Het is logisch dat die aanhaken. Ze hebben al interesse getoond.

Presenteren

Nico Boele wil er nog wel meer onderwijsinstellingen bij betrekken. “Met onderwijs kun je veel bereiken. Studenten bekijken het gebied met een onbevangen en frisse blik en geven nieuwe inzichten.” Jifke Sol denkt dat samenwerking met mbo’ers interessant is. Het zijn toekomstige ondernemers en uitvoerders, mensen met een praktische vraag. Studenten van hbo en universiteit vertalen het naar systeemvragen, naar economische of planologische vragen. Het project ‘Zeeuwse aquacultuur’ van Groencollege Goes en Hogeschool Zeeland heeft laten zien dat die samenwerking interessant kan zijn voor de streek. Het onderwijs kan veel voor een regio betekenen, en omgekeerd is de regio een krachtige leeromgeving voor het onderwijs. Een werkplaats in de vorm van een gebouw is er nog niet, maar die komt er wel als het aan de projectdeelnemers ligt. Dan is er nog meer gelegenheid voor ontmoetingen tussen de mensen uit het gebied, docenten, studenten en waar nodig onderzoekers.

De ontmoeting van vanmiddag gebruikt Jos Abma om opnieuw contact te leggen zoals met melkveehouder Fokke Dijkstra of om nieuwe mensen te leren kennen. Hij zoekt met zijn groep naar een manier om hun onderzoek in de regio onder de aandacht te brengen. “Wie gaan we uitnodigen voor onze presentatie? Hoe zorgen we dat onze kennis breed verspreid wordt?” Op dinsdagavond 24 juni vindt de eindpresentatie plaats, uiteraard in het Westerkwartier. □